

Handläggare:
Sophie Dahlberg
Telefon: 08-508 24 016

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

Avfallsplan för Stockholm 2013-2016 - remissvar

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner stadsdelsförvaltningens svar på remissen.
2. Stadsdelsnämnden beslutar om omedelbar justering.

Carina Braun
T.f. stadsdelsdirektör

Rune Ney
Avdelningschef Samhällservice

Sammanfattning

Trafikkontoret har tagit fram ett förslag till ny avfallsplan för Stockholm 2013-2016. Syftet med avfallsplanen är att ha en strategi för stadens och andra aktörers arbete inom avfallsområdet – vid planeringen av nya områden, vid prövning av bygglov, i tillsyn av miljöfarlig verksamhet samt för hur invånarna och verksamheterna i staden ska hantera sitt avfall. Förvaltningen anser att förslaget till avfallsplan innehåller ambitiösa mål och visar på viktiga strategier för att nå dessa mål.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts inom avdelningen Samhällservice.

Bakgrund

Trafikkontoret har tagit fram ett förslag till ny avfallsplan för Stockholm 2013-2016. I miljöbalken finns ett krav om att varje kommun ska upprätta en renhållningsordning innehållande föreskrifter och avfallsplan. Stockholms första

avfallsplan antogs i början av 1990-talet och har sedan dess kontinuerligt uppdaterats, uppdateringen ska ske vart fjärde år.

Syftet med avfallsplanen är att ha en strategi för stadens och andra aktörers arbete inom avfallsområdet – vid planeringen av nya områden, vid prövning av bygglov, i tillsyn av miljöfarlig verksamhet samt för hur invånarna och verksamheterna i staden ska hantera sitt avfall.

Fokus i avfallsplanen ligger på hushållsavfall samt liknande avfall från verksamheter. Men den innehåller också mål som omfattar övrigt avfall. I denna plan anges inte några mål som är specifika för stadens egna verksamheter, utan den typen av mål återfinns i Stadens miljöprogram 2012-2015.

Kommunen ansvarar enligt miljöbalken för avfallet som utgörs av hushållsavfall samt därmed jämförligt avfall. Därtill även annat avfall som uppkommer i kommunala verksamheter. Detta ansvar innebär ansvar för insamling och behandling. Utförandet av insamling sker via upphandlad entreprenör. Avfall som kommunen inte ansvarar för är avfall som omfattas av producentansvar t.ex. el avfall, tidningar, färgade och ofärgade glasförpackningar, kartongförpackningar, metallförpackningar och platsförpackningar. Dessa avfallsslag samlas in via återvinningsstationer och fastighetsnära insamling. Annat avfall som kommunen inte ansvarar för är verksamhetsavfall som inte kan betraktas som hushållsliknande.

Ärendet

Stockholm växer kraftigt och det ställer stora krav på tydlighet och långsiktighet av avfallshanteringen. Den stadigt växande befolkningsmängden ställer ökade krav på tillräcklig plats för hantering av både hushållens och verksamheternas avfall, i form av exempelvis hushållsavfall, grovavfall, farligt avfall och förpackningar. Folkökningen och förtätningen av staden leder samtidigt till en större konkurrens om tillgängliga ytor samt en ökad trafik. Samtidigt som invånarantalet ökar förväntas avfallsmängderna öka även generellt sett. Att minska avfallsmängderna och erbjuda en lättillgänglig, miljöanpassad och kostnadseffektiv avfallshantering med en god arbetsmiljö är en stor utmaning.

Remissförslaget har formats med utgångspunkt i lagstiftning, nationella och regionala miljömål, stadens miljöprogram samt utifrån hur Stockholms stad vill att staden ska se ut framöver. Samråd har hållits med olika aktörer som också har bidragit till förslaget. Avfallsplanen består av ett huvuddokument med mål, delmål och förslag på åtgärder för hur målen ska nås.

Nedan redovisas de fyra övergripande målområdena med vision och de delmål som anges i planen:

- Mål 1: Avfall från boende och verksamma i staden ska minska och det som ändå uppkommer ska tas om hand resurseffektivt.

EU:s ramdirektiv om avfall innehåller en avfallshierarki som är ett sätt att illustrera hur olika behandlingssätt för avfall ska prioriteras:

1. Minimering av avfallsmängder
2. Återanvändning av produkter
3. Materialåtervinning
4. Energiåtervinning
5. Deponering

Staden strävar efter att flytta avfallet uppåt i enlighet med EU:s avfallshierarki. Generellt sett ökar resurshushållningen ju högre upp i avfallshierarkin man kommer. Att minska mängden avfall som uppkommer är en stor och viktig utmaning inom miljöarbetet. Är det inte möjligt ska avfallet återanvändas, materialåtervinnas eller energiåtervinnas. I sista hand ska det deponeras – läggas på soptipp.

Vision för år 2030: Allt avfall tas omhand på det mest resurseffektiva sättet. En medveten produktion och konsumtion gör att mindre mängder avfall uppkommer och trenden med ökade mängder har brutits.

Delmål för planperioden:

- 1.1. Avfall ska förebyggas och en större andel produkter ska återanvändas
- 1.2. Andelen avfall som materialåtervinnas ska öka
- 1.3. Minst 40 procent av matavfallet ska samlas in separat för rötning med biogasutvinning
- 1.4 Minst 60 procent av fosforföroreningarna i avlopp ska återföras till produktiv mark, varav minst hälften till åkermark
- 1.5 Förebyggande, återanvändning och materialåtervinning av bygg- och rivningsavfall ska öka
- 1.6 Nedskräpningen i stadsmiljön ska minska

En minskning av avfallsmängderna kan ske genom att producenter tillverkar varor som genererar mindre mängder, genom medveten konsumtion och återanvändning av avfallet. Det hushållsavfall som förbränns med energiåtervinning ska öka,

bland annat genom en utveckling av insamlingssystemen för källsorterade fraktioner samt ökade möjligheter för boende att samla in avfallet.

För att nå målet om insamling av 40 % av matavfallet ska information ges till berörda grupper, systemen för matavfallsinsamling utvecklas och insamlingen av matavfallet inom stadens egna verksamheter öka genom att bland annat skapa en central funktion som stöttar och samordnar insamlingen.

Nedskräpningen i stadsmiljön ska minska än mer genom aktiviteter och kommunikation gentemot medborgarna om attityder kring nedskräpningen samt genom samordning mellan olika aktörer.

- Mål 2: Avfall som kan vara skadligt för människa eller miljö ska hanteras separat.

Med skadligt avfall menas sådant avfall som klassificeras som farligt i avfallsförordningen och övrigt avfall som på grund av sitt innehåll eller egenskaper kan orsaka skada på människa eller miljö. Som exempel kan nämnas spillolja, överbliven målarfärg, el avfall, batterier och läkemedelsrester. För att minska belastningen på människors hälsa och miljön samt för att inte störa behandling av avfall och avloppsvatten är det därför viktigt att minska mängden farligt avfall som genereras och öka andelen som samlas in och omhändertas på ett riktigt sätt.

Vision 2030: Allt avfall som innehåller ämnen som är skadliga för människa och miljö hanteras i separata strömmar och inget hamnar i soppåsen eller i avloppet. Produkter har ett minimum av skadliga ämnen och är designade för att underlätta för separat hantering av dessa ämnen den dag produkten bli avfall. Kunskapen hos privatpersoner och verksamheter är hög och alla tar ansvar för att hantera det farliga och skadliga avfallet korrekt. Systemet för insamling och mottagning för denna typ av avfall är väl utbyggt.

Delmål för planperioden:

- 2.1. Andelen farligt avfall och el avfall i soppåsen ska halveras
- 2.2. Minst 90 procent av invånarna ska veta hur de ska hantera sitt farliga avfall och el avfall
- 2.3. Farligt avfall i bygg- och rivningsavfall ska hanteras på rätt sätt

En minskning av farligt avfall och el avfall i soppåsen ska ske genom att fortsätta utvecklingen av fastighetsnära insamling/dörrhämtning av farligt avfall samt genom att utveckla samarbetet med producentansvarsorganisationerna. Hushållen och verksamheter är viktiga aktörer för att avfallet sorteras på rätt och lämnas till insamlingssystemet. Kontinuerlig information om vad som är farligt avfall samt el

avfall och hur det samlas in är därför viktigt. Insamlingssystemen ska vara lättillgängliga för hushållen.

- Mål 3: Avfallshanteringen alla delar ska präglas av ett människoperspektiv.

Först när avfallssystemen fungerar bra för de människor som är involverade kan miljömålen nås. Hela avfallskedjan ska präglas av en god miljö och arbetsmiljö, från att avfallet uppkommer, via insamlingen till att det slutligen omhändertas och behandlas.

Vision 2030: Staden har enkla och tillgängliga system för avfallshanteringen, som uppmuntrar till återanvändning och återvinning. Boende, verksamma och de som hanterar avfallet har kunskap om betydelsen av en korrekt hantering och känner ett ansvar för sin del i kedjan. All hämtning och hantering sker under goda arbetsmiljöförhållanden och på ett säkert sätt. Avfallshanteringen är integrerad med övriga intressen i stadsmiljön.

Delmål för planperioden:

- 3.1 Boende och verksamma i staden ska ha den kunskap som behövs för att hantera avfallet korrekt
- 3.2 Systemen för avfallshantering ska vara enkla att använda och ha god tillgänglighet
- 3.3 Systemen för avfallshantering ska erbjuda en god arbetsmiljö
- 3.4 Hänsyn ska tas till den omgivande miljön vid mottagning och hämtning av avfall

Det ska vara lätt att göra rätt. Det ska vara enkelt att få information om avfallshanteringen när vi behöver den, via hemsida, kontaktcenter eller liknande. Stadens ambition är att 80 procent av invånarna ska uppleva att de är välinformerade när det gäller avfallsfrågor. För att åstadkomma detta ska kommunikationen bland annat anpassas till olika målgrupper, information riktas mot skolor och förskolor samt återkommande informationskampanjer genomförs samt råd tas fram för fastighetsägarna.

Avfallsinlämning och sortering ska vara lättillgängligt för invånarna oavsett boendetyp eller särskilda behov. Hushållen ska ha god tillgänglighet för inlämning av grovavfall, t.ex. genom grovsoprum i flerbostadshus. Staden ska utreda möjligheten till differentierad taxa för flerfamiljshus, med respektive utan grovsoprum och planera för att återvinningscentralerna ska kunna nås med olika färdmedel.

Samtidigt som det är viktigt att skapa tillgängliga system för insamling av avfall, är det en utmaning att skapa system som är anpassade till stadsmiljön och platsers natur- och kulturvärden. Det är viktigt att hänsyn tas till befintlig bebyggelse och omgivning och att minska påverkan på omgivningen i form av buller och utsläpp.

- Mål 4: Avfallshantering ska vara en självklar del i planeringsprocesserna.

I takt med att stadens befolkning växer förväntas även mängden avfall som ska tas om hand öka. Samtidigt medför den mer tätbebyggda staden att det blir svårare att finna lämpliga ytor för avfallshanteringen, och en tätare trafik ställer ännu högre krav på god logistik för avfallstransporterna.

Vision 2030: Planering för hanteringen av avfall finns med i ett tidigt skede på alla nivåer; stadsövergripande, områdesplanering samt vid om- och nybyggnation av enskilda fastigheter. Alla som är involverade i planeringsprocesserna har god kännedom om avfallsfrågorna och ser avfallshanteringen som en del av infrastrukturen. Stor hänsyn tas till hur vi människor ska ha god tillgänglighet till systemen samtidigt som de anpassas till stadsmiljön.

Delmål för planperioden:

- 4.1 Vid all nybebyggelse och större ombyggnationer ska avfallsfrågorna beaktas redan vid den inledande projekteringen
- 4.2 Områden i staden ska reserveras för avfallsrelaterad verksamhet
- 4.3 Nya tekniklösningar ska provas och utvecklingen av insamlingssystemen ska fortsätta

Det är viktigt att avfallsfrågorna kommer in i ett tidigt skede i planeringen för att hitta ytor för återvinningssystemen, så att återvinningsgraden kan öka och avfallsmängden minska. Det ska skapas möjligheter för en separat insamling av matavfall vid all nybyggnation och större ombyggnationer. Befintliga återvinningscentraler behöver finnas kvar eller ersättas på annan plats och mark behöver reserveras för avfallsrelaterad verksamhet. Nya tekniker inom avfallsområdet behöver provas och befintliga system utvecklas. När staden växer kan de nya områdena erbjuda möjligheter för tidigare oprövade lösningar. Staden ska arbeta vidare med möjligheten att koppla papperskorgar till sugsystem.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förslaget till avfallsplan innehåller ambitiösa mål och visar på viktiga strategier för att nå dessa. Som förslaget till avfallsplan beskriver så är det mycket viktigt att arbeta med attitydförändringar och informationskampanjer för att minska avfallet samt att minska nedskräpningen i stadsmiljön. Stadsförvaltningen bidrar gärna i detta arbete. Förvaltningens förskolor arbetar med dessa frågor i det pedagogiska

arbetet och förvaltningen anordnar städkampanjer årligen i samband med den nationella städveckan. Information kan även spridas via förvaltningens hemsida och annonser i lokaltidningar samt medborgarkontor.

Det gäller också att staden håller efter ordentligt i stadsmiljön i samverkan med andra aktörer. Förvaltningen upplever att färre skräpar ner om det ser snyggt och rent ut. Stockholmsvärdarna har varit ett bra komplement till den ordinarie städningen, i synnerhet på Skärholmstorget. Att de är synliga har varit mycket uppskattat av allmänheten. Att det är rent och snyggt har också stor betydelse för trivseln och tryggheten i området.

Förvaltningen upplever stora problem med hushållsavfall som dumpas i de offentliga papperskorgarna. Här är arbetet med attitydförändringar och informationskampanjer viktiga. Men framförallt är det viktigt med god planering och placering av fastigheternas insamlingssystem av hushållssopor i både nya och befintliga områden. Det förekommer också ofta att det dumpas mer skrymmande avfall, såsom grovsopor och farligt avfall, på park- och gatumark. Det är därför viktigt att den totala infrastrukturen för avfallssystemet fungerar bra t.ex. med lättillgängliga återvinningscentraler.

Förvaltningen får många samtal från medborgare angående klagomål på återvinningsstationerna. Det är ofta skräpigt runt omkring och de står i vissa fall svåråtkomligt. Förvaltningen har i tidigare remissvar angående bygglov för återvinningsstationer föreslagit att behållarna bör grävas ned för en mer attraktiv stadsmiljö. Flera återvinningsstationer upplevs också som trafikfarliga då de står placerade så att man måste stå mitt i gatan för att slänga sitt avfall. Det är också viktigt att få fler fastighetsägare att inom den egna fastigheten skapa möjlighet att återvinna förpackningar, tidningar etcetera.

För att nå målet om att 40 procent av allt matavfall ska samlas in separat för rötning och biogasutvinning, bör krav ställas på att förutsättningar skapas för detta i samtliga nybyggnadsprojekt. Det är också viktigt med information till fastighetsägare och bostadsrättsföreningar om vilka möjligheter som finns. Systemen och taxorna för utsortering av matavfall bör också vara gynnsamma för fastighetsägare och bostadsrättsföreningar att välja det mest effektiva och miljövänliga sättet att sortera ut matavfallet. När det gäller de befintliga bostadshusen i det kommunala bostadsbeståndet bör förutsättningarna för att sortera ut matavfallet utredas. Förvaltningen välkomnar en central och samordnande funktion för insamling av matavfall gentemot stadens verksamheter. Flertalet av förvaltningens förskolor sorterar idag ut matavfallet.

Bilagor

1. Förslag till avfallsplan för Stockholm 2013-2016